

Financieel beeld 2023 - 2026

Financieel beeld 2023 -2026

- Achtergrond
- Financieel beeld 2023 - 2026:
 - Programmabegroting
 - Investeringsruimte
 - Saldireserve
- Proces Koersdocument en Stadsbegroting 2023

Wat getallen:

Begrotingsomvang Stadsbegroting 2022

€ 837 miljoen

(= € 2,3 miljoen per dag!)

Financieel beeld 2023 – 2026 (na update)

- Ruimte programmabegroting

	2023	2024	2025	2026
* € miljoen	22,1	29,5	36,6	23,9

- Investeringsruimte

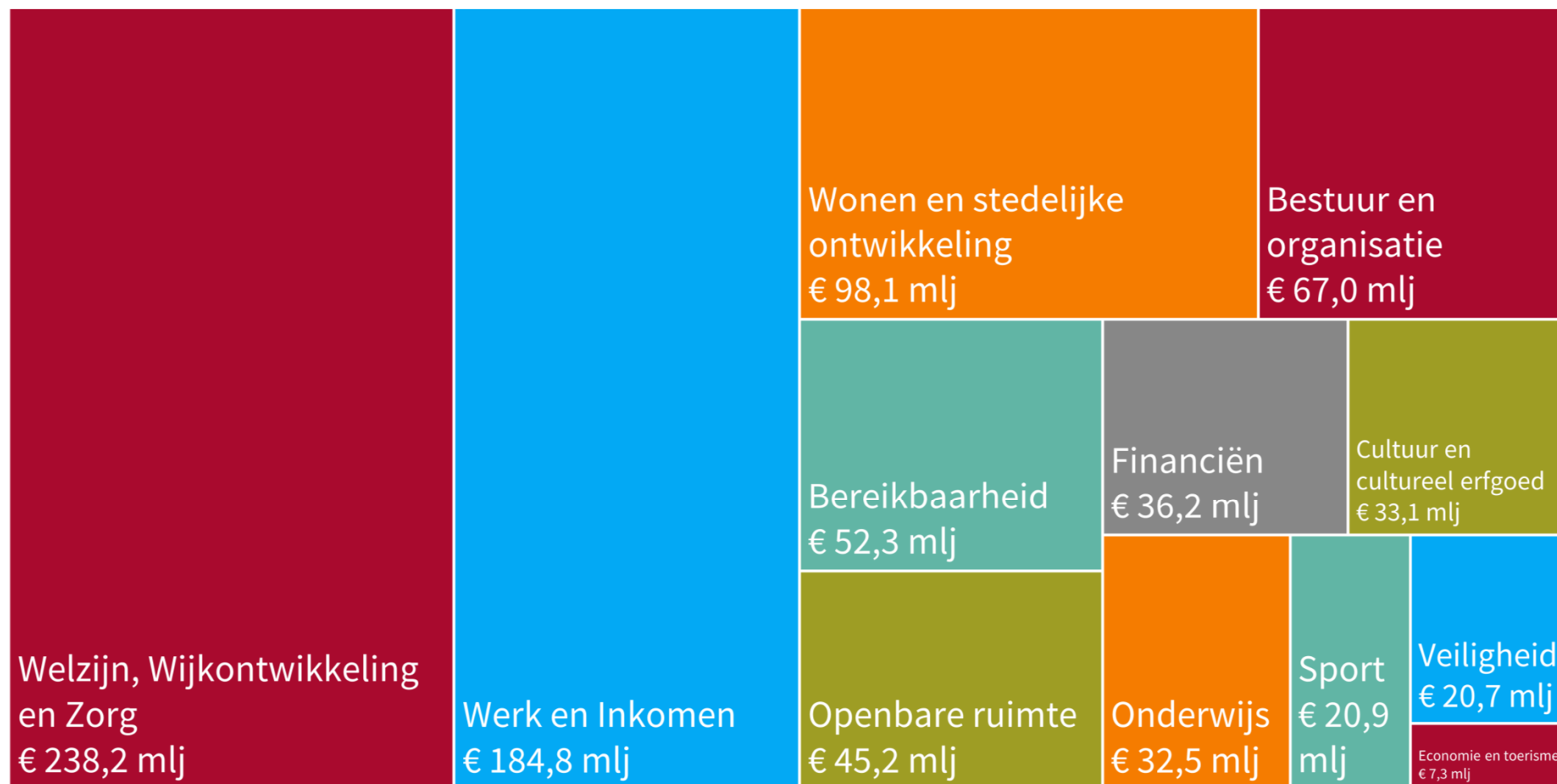
€ 14 miljoen

- Omvang saldireserve (begin 2022)

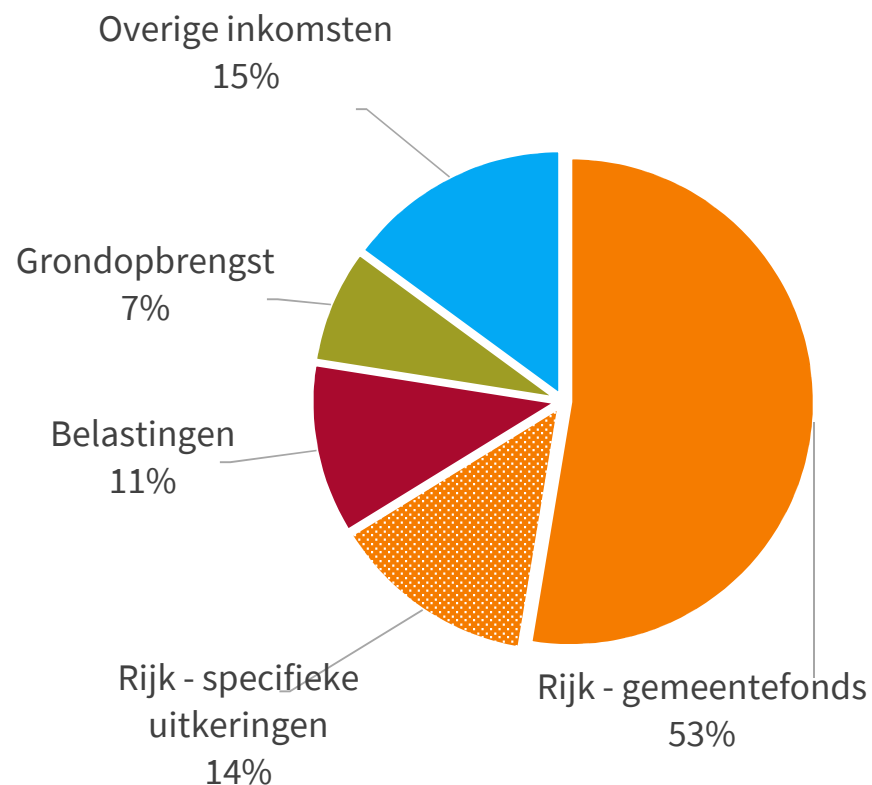
€ 157 miljoen

Achtergrond

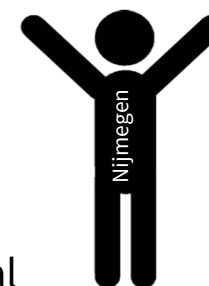
Waar wordt de € 837 miljoen aan uitgegeven

Waar komt het geld vandaan?

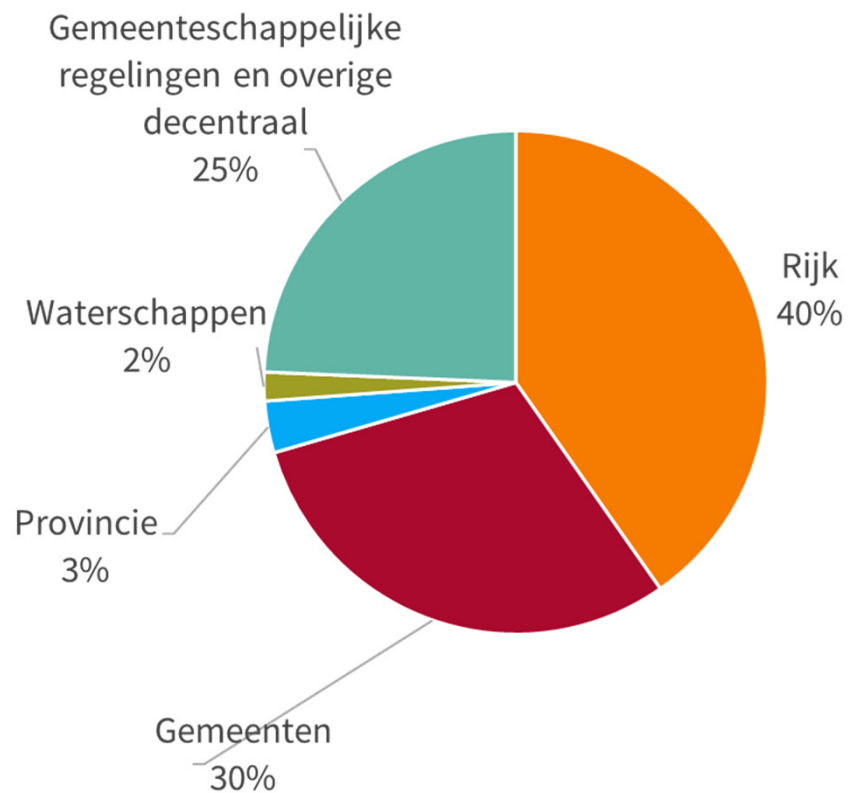
€ 555 miljoen; 67% van totaal

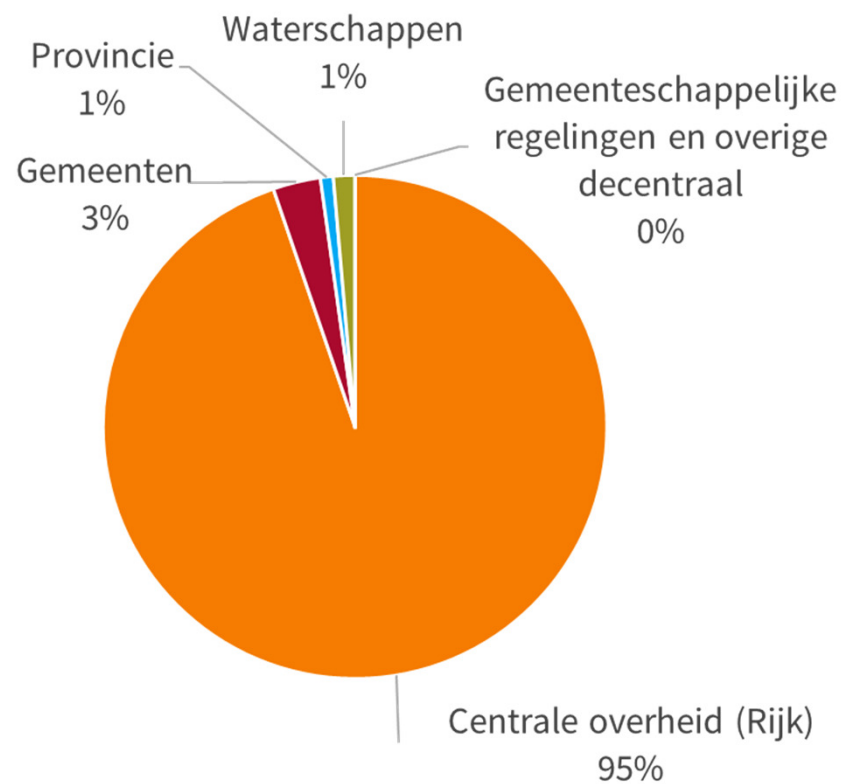
€ 426 miljoen hiervan gemeentefonds

Wanneer het gemeentefonds met **1%** daalt
en je wilt dit opvangen met hogere belastingen
dan moet de belastingopbrengst met **5%** stijgen

Wie geeft uit?

Wie int belastingen?

Algemene middelen

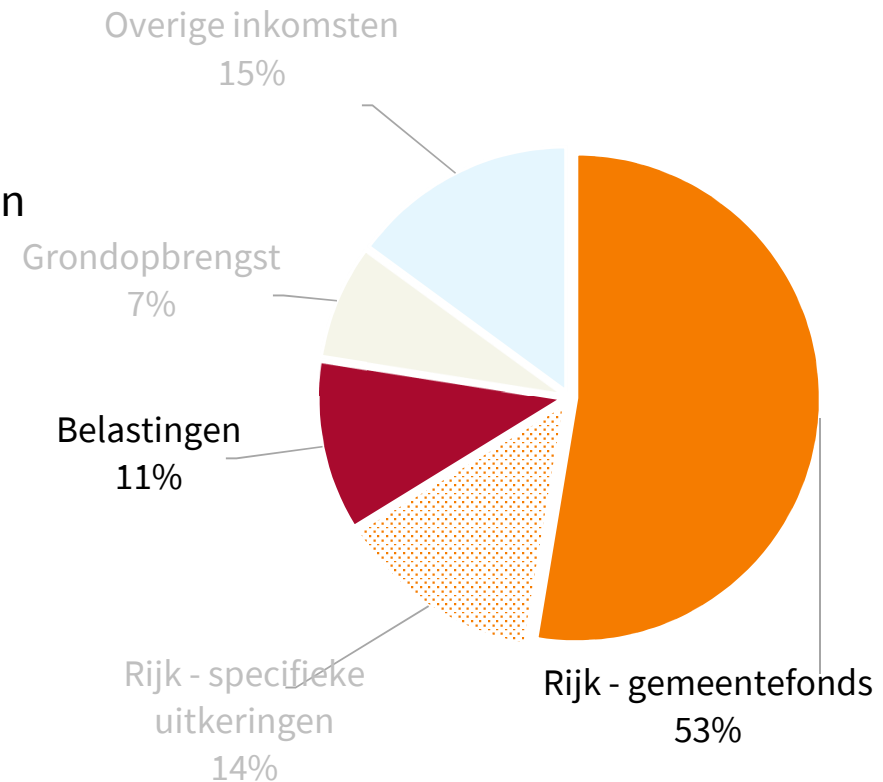
- Inkomsten zonder bestedingsoormerk /zijn vrij te besteden

- Algemene middelen in SB 2022

- Gemeentefonds	€ 426 miljoen
- Eigen belastingen	€ 93 miljoen
- <u>Financiering/dividend</u>	<u>€ 4 miljoen</u>
totaal	€ 524 miljoen

N.B.

- Algemene middelen ook bedoeld voor wettelijke taken (wel beleidsvrijheid in uitvoering)
- Specifieke inkomsten zijn ook te beïnvloeden

Gemeentefonds

- Gemeentefonds: vrij besteedbare middelen vanuit het Rijk
(per definitie! wanneer rijk voorwaarden stelt, dan specifieke uitkering;
specifieke uitkeringen zijn geen onderdeel gemeentefonds)
- Omvang gemeentefonds (grote van de koek) gerelateerd aan rijksuitgaven: trap op trap af
- Verdeling van gemeentefonds met verdeelmodel (verdeling van de koek)
(als een gemeente meer krijgt, krijgen anderen minder)

Helaas:

Rijk houdt zich niet altijd aan trap-op trap-af afspraken: bijvoorbeeld opschalingskorting.

Mini
cursus?

Financieel beeld: programmabegroting

Financieel beeld programmabegroting 2023 -2026

Gaat in op ontwikkeling 'algemene middelen'

22 maart brief aan nieuwe raad

- Beginstand Stadsbegroting 2022
- Effecten septembercirculaire 2021
- Actuele ontwikkelingen: effecten regeerakkoord (globaal op basis Startnota Rutte IV)

Begin april update

- Op basis maartbrief (d.d. 6 april) van minister BZK
 - Nadere duiding effecten regeerakkoord
 - Invoering nieuwe verdeelmodellen gemeentefonds
- Inschatting prijseffect op basis CEP van CPB
- Stadsrekening 2021

N.B. Geen 'knelpunten' en 'wensen' opgenomen in financieel beeld: schetst alleen ruimte!

Ruimte programmabegroting na update april

Bedragen * € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026
Stadsbegroting 2022 – 2025	0,2	0,4	0,4	0,8	0,8
Septembercirculaire gemeentefonds 2021 en bijstellingen 2026	9,8	6,3	6,3	6,8	10,4
Regeerakkoord:					
- 'regulier accres' regeerakkoord	6,6	11,7	19,5	21,4	9,8
- bevroren opschalingskorting		4,4	5,9	7,4	0
- woningbouwimpuls/volkshuisvestingsfonds		-2,8	-2,8	-2,8	-2,8
Regeerakkoord: onzekerheden (volgens CPB)	-pm	-pm	-pm	-pm	-pm
Regeerakkoord: raming 2026					pm
Regeerakkoord: Jeugdzorg		4,4	pm	pm	Pm
Bijpassen prijsontwikkeling (was pm)		-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Herijking gemeentefonds (was pm)		1,3	4,0	6,7	6,7
Financieel beeld start nieuwe raadsperiode	16,6	22,1	29,5	36,6	23,9
Was in financieel beeld 22 maart	16,6	24,5	29,3	33,7	18,3

Achtergrond: Opschalingskorting

- Korting uit regeerakkoord Rutte II
- Aantal gemeenten naar 100 tot 150
- Actie verdwenen : korting is blijven staan
- Liep op tot € 975 miljoen in 2025
- Doorkruist trap op trap af!

financieel effect opschalingskorting Nijmegen

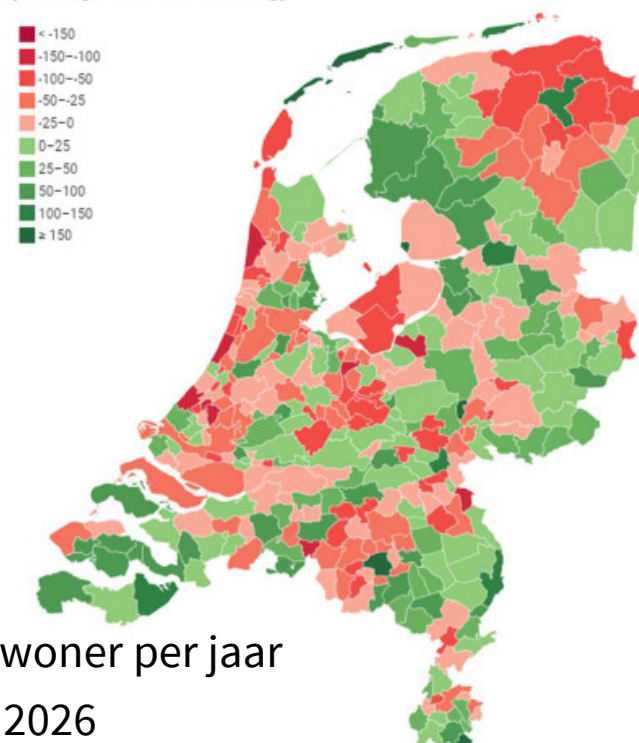

- Opschalingskorting bevroren in 2020 – 2022 als coronacompensatie
- Huidig kabinet: bevroering tot en met 2025
- Was al in meerjarenbegroting van Nijmegen verwerkt (vandaar voordeel in jaren 2023 – 2025)
- Vanaf 2026 volledig terug

Achtergrond: herijking verdeelmodel gemeentefonds

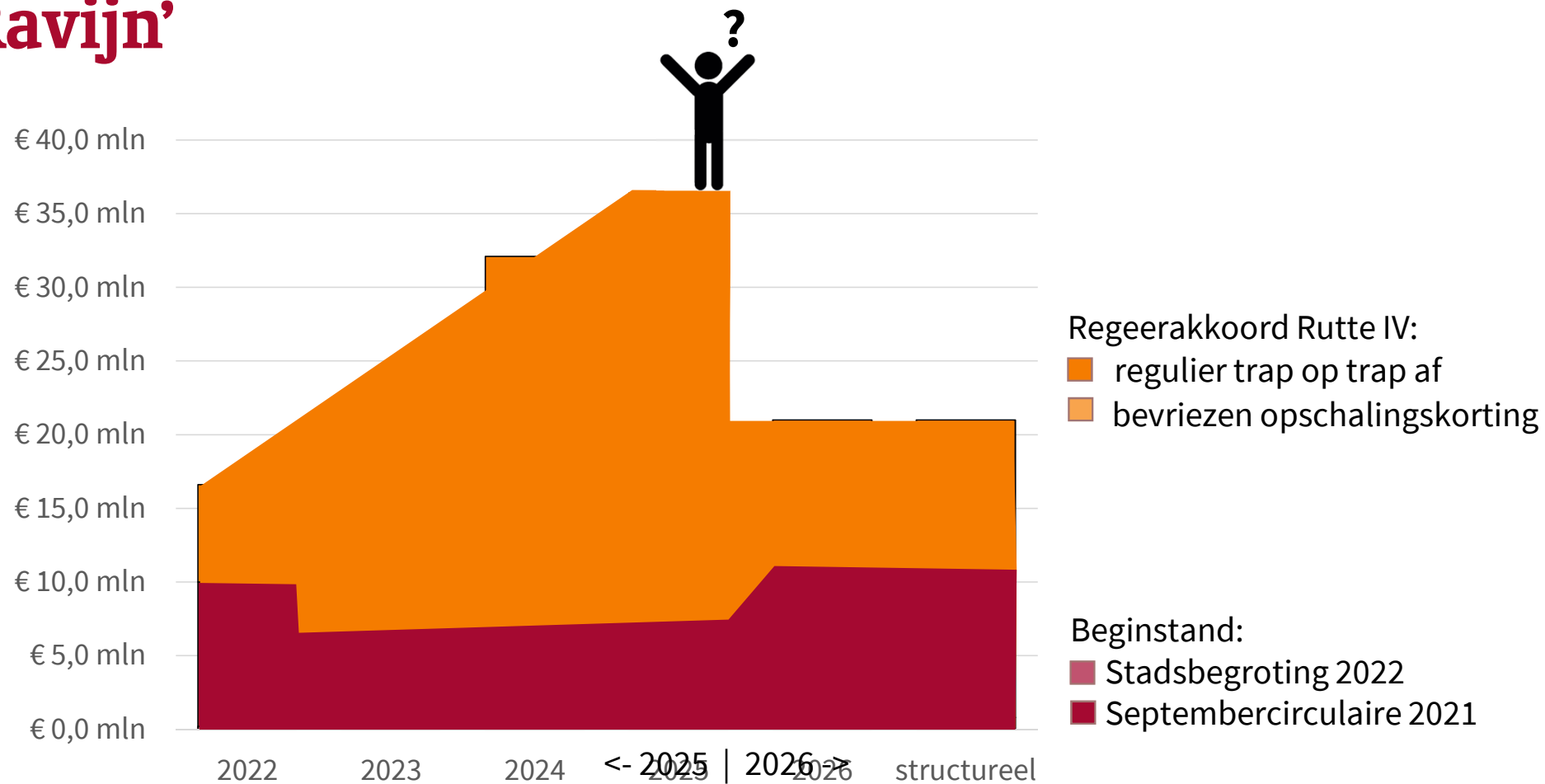
- Reden: verdeelmodel gemeentefonds verouderd, met name van sociaal domein
- Nieuwe verdeelmodellen voldoen beter dan oude
- Grote verschuivingen: geeft veel ongemak
- In maartbrief: invoering per 2023
- Publicatie in meicirculaire dit jaar
- Nijmegen forse plus (> € 10 miljoen)
- Ingroeipad van €7,50 per inwoner in 2023, daarna € 15 per inwoner per jaar
- Voorlopig voor 3 jaar, evaluatie/onderzoek hoe verder vanaf 2026

Herverdeeleffect herijking gemeentefonds (2017 nieuw)
(2021 gemeente indeling)

N.B. herijking ≠ nieuwe financieringsmethodiek (in regeerakkoord Rutte IV)!

‘Ravijn’

Actualiteit: andere financieringsmethodiek?

In regeerakkoord Rutte IV aankondiging nieuw financieringssysteem per 2026

Belangrijkste argumenten vergroten:

- Stabiliteit
- Autonomie

Vergroten eigen belastinggebied wordt hierbij betrokken

Oorzaak 'ravijn' 2026?

Programmabegroting: onzekerheden

- Hoe zit het vanaf 2026 ('ravijn')?
- Jeugdzorg: wel meer geld, maar ook aanvullende maatregel in regeerakkoord Rutte IV?
- Forse prijsstijgingen: wat zijn de effecten hiervan voor de gemeentebegroting?
- Invloed oorlog Rusland – Oekraïne op economie (recessie) en rijksbeleid?
- Regering moet € 10 tot € 15 miljard vinden: effect voor gemeenten?

Daarentegen: er zijn altijd onzekerheden
saldireserve kan een eerste klap opvangen
elk jaar bijsturing op begroting

Programmabegroting afwegingen

bedragen * € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026
Niet volledig inrekening accres regeerakkoord (bijv. 70%)		-3,5	-5,8	-6,4	-2,9
Regeerakkoord: raming 2026(dempen ravijn):					
- accres 2025 structureel inrekenen					8,8
- opschalingskorting blijft bevroren					7,4
Jeugdzorg		pm	pm	pm	pm
Bijpassen prijsontwikkeling (nu op 70% compensatie)		-3,8	-3,8	-3,8	-3,8

Waarschuwing:

- Pas op voor stapeling (alleen maar positief of alleen maar negatieve effecten meenemen)
- Meicirculaire geeft waarschijnlijk meer duidelijkheid (wat te doen wanneer deze fors lager is?)
- Mogelijk dat provincie niet in sommige redeneringen meegaat bij SB 2023 -2026

Ruimte voor nieuwe ambities:

Financiële ruimte programmabegroting voor nieuwe ambities door:

- Ruimte in financieel beeld
- Verhogen lokale lasten
- Oud voor nieuw / ombuigen / bezuinigen (anders benutten)
- Saldireserve (komt later terug)

Investeringsruimte

Investeringsruimte

Investeringsruimte op basis vrije kapitaallasten	€ 29 miljoen
Benodigd voor Winkelsteeg in 2026	€ 3 miljoen
<u>Stadsrekening 2021(station en winkelsteeg)</u>	<u>€ 12 miljoen -/-</u>
Vrije investeringsruimte	€ 14 miljoen

Verruimen investeringsruimte door toevoegen kapitaallasten in programmabegroting

huidige uitgangspunten: afschrijven in 20 jaar; rente 0,8%

€ 1 miljoen kapitaallasten structureel is ca. € 17 miljoen investeringsruimte (éénmalig)

Rente stijging serieuze bedreiging!

Investeringsen

Investering: het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt (commissie bbv)
altijd fysiek: bijvoorbeeld wegen, gebouwen, lantaarnpalen

Kenmerk uitgaven worden nu gedaan
kosten op basis van levensduur ten laste van de **programmabegroting**

deze kosten noemen we **kapitaallasten**:

afschrijving = $\frac{\text{kosten aanschaf of bouw}}{\text{levensduur}}$

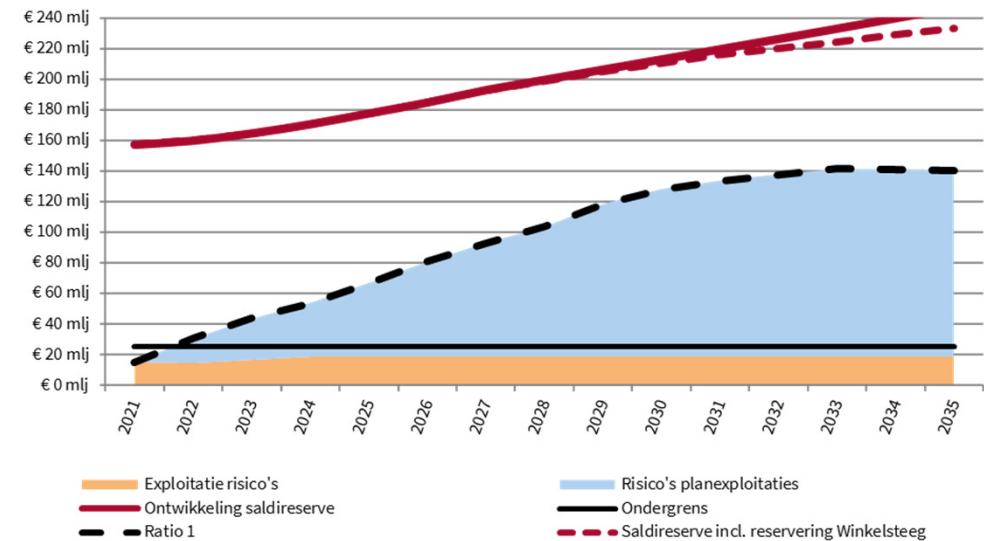
rente = $\text{rente\%} \times \text{boekwaarde}$

Saldireserve

Saldireserve

- Goed gevuld
- Stijgende prijzen en rente leiden mogelijk tot verliezen GREX-en

Saldireserve kan financiële ruimte bieden voor programmabegroting:

- Eenmalige uitname
- Verlagen structureel spaarbedrag (is jaarlijks € 4,9 miljoen)

Reflecties kadernota risicomanagement weerstandsvermogen

Conclusies financieel beeld

Conclusies financieel beeld:

Programmabegroting:

- Startpositie positief (SB 2022 + septembercirculaire)
- Regeerakkoord geeft financiële ruimte
- Structureel (vanaf 2026) daalt de financiële ruimte (ravijn)
- Onzekerheden

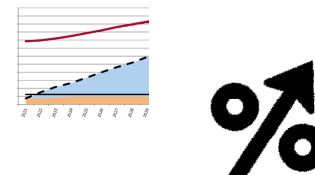
Investeringsruimte:

- Waarschijnlijk onvoldoende voor alle wensen
- Hogere rente bedreiging

Saldireserve

- Goed gevuld
- Stijgende prijzen en rente bedreiging

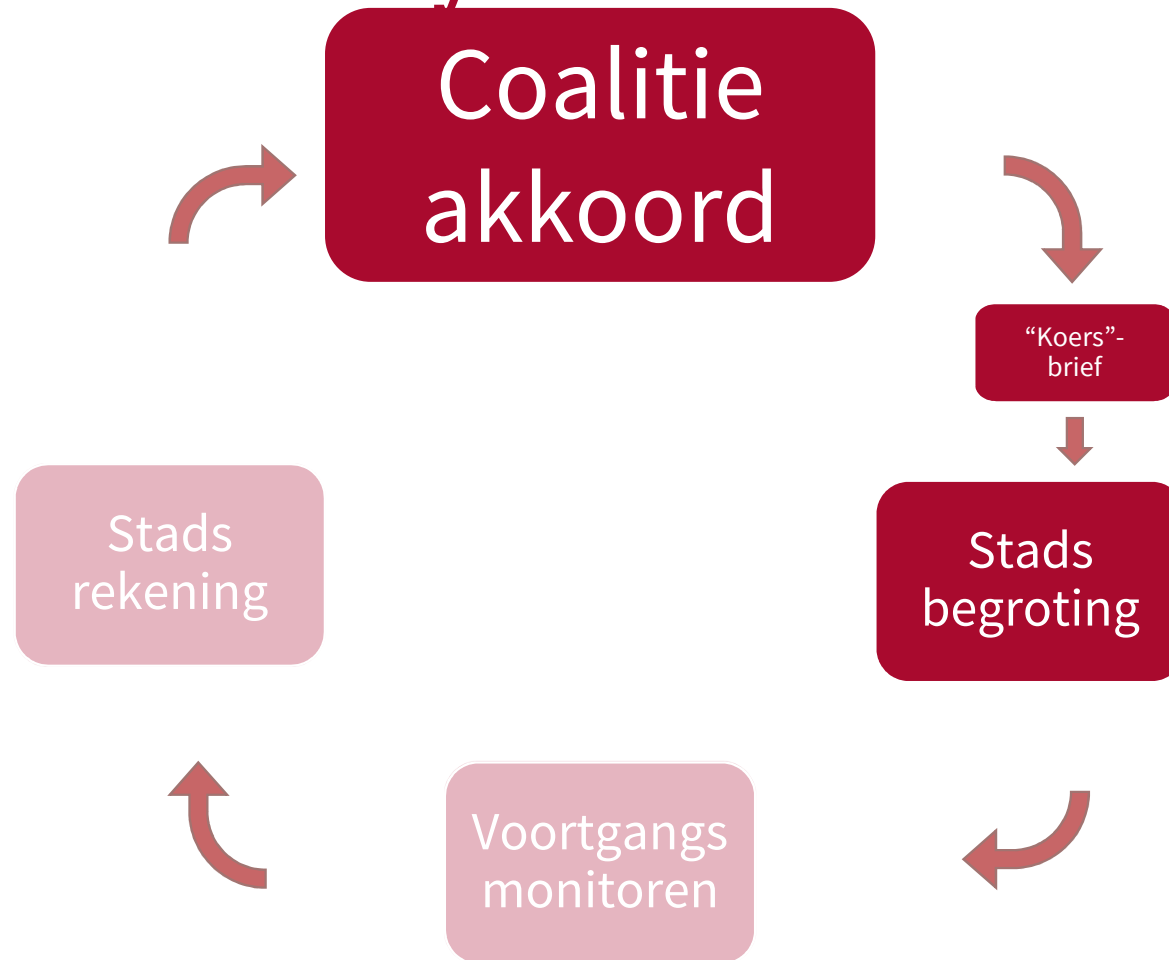

Slotopmerkingen financieel beeld

- Mogelijk dat meicirculaire gemeentefonds lager uitvalt
(kans lijkt nu groter op tegenvaller dan meevaller)
- Bij voorbereiden begroting blijken vaak knelpunten
(spelregel is oplossen binnen bestaande financiële kaders, maar.....)
- Benutten van alle financiële ruimte nu, verlaagt manoeuvreerruimte bij maken van begroting
- Wensen t.a.v. andere knoppen (belastingen, saldireserve, oud voor nieuw)?
- Systematiek weerstandsvermogen ter discussie?
(Reflecties kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen..)

Proces koersdocument / stadsbegroting 2023

Planning & Control cyclus

Ambtelijk nodig

Voor het zomerreces nodig:

- Uitgangspunten voor doorrekenen begroting (indexeringspercentages, inwoners, etc)
- Programmastructuur
- Aanpassingen doelenboom
- '80%' van de keuzes

Zo niet:

- Stadsbegroting 2023
- alternatief

15 november onder druk

aanpassingen in Stadsbegroting 2024

Bestuurlijke momenten

Coalitievorming

Coalitievorming
raadsdebat over akkoord

april / juni
22 juni

Programmastructuur

Mei/juni

Koersbrief – uitgangspunten

29 juni

Stadsbegroting 2023-2026

uitkomsten meicirculaire gemeentefonds
werkconferentie college (financiële keuzes)
werkconferentie college (puntjes op de i / definitief maken keuzes)
vaststellen college
kamerronde raad
besluitronde raad

14 juni
5 juli
6 september
20 of 27 september

2 november

Einde

Gemeentefonds: twee belangrijke vraagstukken

- De grootte van de koek
- De verdeling van de koek

Grootte van de koek: normeringssystematiek

Geen hiërarchische verhouding rijk en gemeenten, maar
gemeentefonds wel onderdeel rijksbegroting

Gekoppeld aan rijksuitgaven:

geeft het rijk meer uit: krijgen gemeenten meer

geeft het rijk minder uit: krijgen gemeenten ook minder

op deze manier zijn rijk en gemeenten solidair

als rijk moet bezuinigen, bezuinigen gemeenten mee,

is er financieel ruimte dan profiteren gemeenten ook

in jargon heet dit normeringssystematiek

is onderwerp van discussie!

Verdeling van de koek

Achterliggend principe: 3^e aspiratieniveau van Goedhart

*“Elke gemeente is, gezien haar structurele omstandigheden, (globaal) in staat om, bij **gelijke belastingdruk**, een **gelijkwaardig niveau van voorzieningen** te realiseren. De kern van deze formulering is dat de verdeling op objectieve wijze rekening moet houden met verschillen tussen gemeenten. Met verschillen in kosten en draagkracht wordt zoveel mogelijk rekening gehouden.*

Zo ontstaat voor alle gemeenten in gelijke mate ruimte om verschillen in eigen voorkeuren ten aanzien van voorzieningenniveau en lastendruk tot uitdrukking te brengen, terwijl ze in gelijke mate in staat zijn om de vraagstukken, waarvoor ze gesteld zijn, aan te pakken.”

(Memorie van toelichting van de Financiële verhoudingswet (Tweede Kamer, 1995-1996))

Verdeelmodel op basis van maatstaven (inwoners, oppervlakte, bijstandontvangers)

Terug